

SISÄISEN VALVONNAN OHJE

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Sisäinen valvonta Vantaan kaupunkikonsernissa	3
3 Sisäisen valvonnan perusteet.....	4
3.1 Sisäisen valvonnan tavoitteet.....	4
3.2 Sisäisen valvonnan toteuttaminen käytännössä	6
3.3 Sisäinen valvonta esihenkilötyössä.....	7
3.4 Sisäiseen valvontaan liittyvä perehdytys ja koulutus	7
3.5 Sisäisen valvonnan selonteko.....	8
3.6 Sisäisen valvonnan arviointi	8
3.7 Sisäisen valvonnan itsearviointi.....	9
4 Ohjeen voimaantulo	10
LIITE 1. Sisäisen valvonnan itsearviointimalli.....	11

1 Johdanto

Sisäinen valvonta liittyy Vantaan kaupungin kaikkiin toimintoihin ja näyttäytyy ennen kaikkea hyvänä johtamis- ja hallintotapana. Sisäisen valvonnan avulla hallinnoidaan riskejä ja varmistetaan, että kaupungin lakisääteiset tehtävät tulevat hoidetuksi niin, että samalla toteutuvat sisäisen valvonnan periaatteet; **läpinäkyvyys, luotettavuus ja vastuullisuus**.

Sisäisen valvonnan sijaan voidaan puhua ennemminkin sisäisestä ohjauksesta. Pehmeät ohjauskeinot kuten arvojohtaminen ja esimerkkinä toimiminen kuuluvat sisäisen valvonnan keinovalikoiman ytimeen ihan samalla tapaa kuin arkiset hyväksymisprosessit tai esihenkilön tosiasialliset valvontatoimet. Kaikilla näillä menetelmillä pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus.

Vantaan kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan keskeiset käsitteet, tavoitteet, toimintaperiaatteet ja vastuut on määritelty 1.9.2024 voimaan astuneessa riskienhallinnan, sisäisen valvonnan järjestämisen ja korruption ennaltaehkäisemisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa-asiakirjassa. Tämä ohje täydentää kyseistä asiakirjaa ja vie sisäisen valvonnan toimenpiteitä yksityiskohtaisemmalle tasolle. Ohjeen avulla Vantaan kaupunkikonsernin työntekijät saavat selkeämmän kuvan siitä, mitä sisäiseen valvontaan kuuluu, miten sitä toteutetaan käytännössä osana arjen työtä ja miksi valvontaa tulee tehdä.

2 Sisäinen valvonta Vantaan kaupunkikonsernissa

Sisäisellä valvonnalla (=internal control) tarkoitetaan kaupunkikonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joilla pyritään varmistamaan toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus. Sisäistä valvontaa toteutetaan **läpinäkyvästi, luotettavasti ja vastuullisesti** Vantaan kaupungin kaikilla organisaatiotasolla sekä eri toiminnoissa ja prosesseissa ja palveluntuottajille ulkoistetuissa palveluissa.

Sisäinen valvonta on järjestetty Vantaan kaupunkikonsernissa kansainvälisen COSO-mallin mukaisesti (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). Sisäinen valvonta on ennen kaikkea kaupungin johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Sisäinen valvonta on näin ollen paitsi riskienhallintaa niin myös kiinteä osa Vantaan kaupungin johtamisjärjestelmää.

Sisäinen valvonta on oleellinen osa Vantaan kaupungin lakisääteistä toimintaa. Sisäisen valvonnan järjestämiselle löytyy selkeä velvoite kuntalaista. Toisaalta myös eri sidosryhmät asettavat vaatimuksia Vantaan kaupungin sisäiselle valvonnalle. Näihin sidosryhmiin kuuluvat muun muassa asiakkaat, kuntalaiset, toimittajat, alihankkijat, yhteistyökumppanit ja kaupungin oma henkilöstö. Nämä vaatimukset voivat perustua lainsäädännön lisäksi erillisiin sopimuksiin tai hyvän hallinnon periaatteisiin.

Yksinkertaisesti ilmaistuna, sisäinen valvonta pyrkii varmistamaan, että;

oikea henkilö (tai toimitielin)

tekee

oikeita asioita

oikeaan aikaan

oikein

Jotta kaikki edellä mainitut kohdat toteutuisivat, on monen yksityiskohdan oltava kunnossa. Tämä tarkoittaa sitä, että mm. ohjeet, prosessit, organisaatiokaaviot ja tehtäväkuvaukset ovat ajan tasalla ja vastuualueet selkeästi määriteltä. Oikeus työtehtävän tekemiseen on oltava esimerkiksi työsopimuksen tai delegoinnin kautta. Kyseistä tehtävää suorittavalla henkilöllä pitää olla tehtävään vaadittava kelpoisuus, ammattitaito ja osaaminen, mikä joissakin tietyissä lakisääteisissä tehtävissä tarkoittaa esimerkiksi tietynlaista koulutusta, säännöllistä kertauskoulutusta ja joissakin tapauksissa jopa erillistä ammattilupaa. Lopuksi kaiken edellä mainitun pitää toteutua myös mahdollisissa sijaisjärjestelyissä esimerkiksi kesälomien aikaan.

3 Sisäisen valvonnan perusteet

Vantaan kaupungin sisäinen valvonta perustuu lainsäädäntöön. Kuntalain (410/2015) 14 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan valtuusto päättää kunnan sisäisen valvonnan perusteista, ja kaupunginhallituksen tehtävänä on 39 §:n mukaan huolehtia kaupungin sisäisen valvonnan järjestämisestä. Liikelaitoksissa sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaavat johtokunnat kuntalain 67 §:n perusteella.

Lainsäädännön lisäksi sisäistä valvontaa käsitellään Vantaan kaupungin hallintosäännössä. Hallintosäännön 19. luvun 1 §:ssä todetaan, että sisäisen valvonnan järjestäminen sekä toiminnan kehittäminen ovat kaupunkikonsernin jokaisen organisaation vastuulla olevia tehtäviä. Tämän lisäksi hallintosääntö määrittää sisäiseen valvontaan kohdistuvat erityiset vastuut muun muassa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan osalta. Esimerkiksi konsernijohtajan tehtävä on varmistaa konsernivalvonnan avulla, että sisäinen valvonta on hoidettu asiaankuuluvalla tavalla huolimatta siitä, että konserniyhteisöissä sisäinen valvonta kuuluu konsernin yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle.

Sisäistä valvontaa koskevasta säädöspohjasta on yhteenvetona todettavissa, että kaupunginjohtaja, apulaiskaupunginjohtajat ja palvelualuejohtajat vastaavat kaupunki-, toimiala- ja palvelualueitasolla sisäisen valvonnan järjestämisestä, toteuttamisesta ja toimivuuden varmistamisesta ja tämän kaiken tulee tapahtua kaupunginhallituksen päättämien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti.

3.1 Sisäisen valvonnan tavoitteet

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia. Tarkemmin sanottuna sisäisen valvonnan tavoitteena on edistää Vantaan kaupunkikonsernin taloudellisuutta ja tehokkuutta, varmistaa toiminnan ja talouden raportoinnin oikeellisuus ja tietojen luotettavuus sekä huolehtia lakien, päätösten, sääntöjen ja johdon ohjeiden noudattamisesta. Nämä tavoitteet voidaan tiivistää kolmeen eri kategoriaan:

1. TOIMINTOJEN TAVOITTEET

- Toimintojen tehokkuus ja tuloksellisuus
- Operationaaliset tavoitteet
- Taloudellisen suoriutumisen tavoitteet
- Omaisuuden suojaaminen

2. RAPORTOINNIN TAVOITTEET

- Sisäinen ja ulkoinen raportointi
- Raportoinnin luotettavuus
- Raportoinnin ajantasaisuus
- Raportoinnin läpinäkyvyys

3. COMPLIANCE TAVOITTEET

- Toimintaa koskevien lakien ja säännösten noudattaminen
- Sisäisten ohjeiden noudattaminen
- Hyvä hallinto- ja johtamistapa
- Sopimusten noudattaminen
- Vastuullisuus ja kestävä kehitys

Käytännön tasolla nämä tavoitekategoriat täydentävät toisiaan. Esimerkiksi kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan johtoryhmissä ja niistä raportoidaan osavuosikatsausten yhteydessä lautakunnille sekä kaupunginhallitukselle. Toimintojen tavoitteet näyttäytyvät myös kaupunkitasoisissa, valtuuston hyväksymissä sitovissa tavoitteissa, joista raportoidaan vuosittain kaupunginvaltuustolle, jolloin myös raportoinnin ja compliancen tavoitteet realisoituvat käytännön tekemiseksi. Sama periaate toteutuu taloudellisten riskien hallitsemisessa, kun toimialojen budjettivastuulliset esihenkilöt raportoivat säännöllisesti talouden toteumasta, budjetin ylitys- ja alitusuhista sekä tarvittavista toimenpiteistä. Käyttösuunnitelman toteumaennusteita laaditaan lähes

kuukausittain palvelualueitasolla. Talouden toteumasta raportoidaan osavuosikatsausten yhteydessä kaupunginhallitukselle sekä toimintaa ohjaaville lautakunnille.

3.2 Sisäisen valvonnan toteuttaminen käytännössä

Sisäiseen valvontaan liittyvät tehtävät ovat johdettavissa joko suoraan tai välillisesti edellisessä kappaleessa mainituista sisäisen valvonnan tavoitteista. Tavoitteiden kautta sisäinen valvonta saa konkreettista kosketuspintaa kaupunkikonsernin taloushallintoon, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen. Sisäinen valvonta on huomioitava myös omaisuuden hallintaan, hankintoihin ja projektitoimintaan liittyvissä kysymyksissä ja sen tulee kattaa erityistä huomiota vaativat asiat kuten henkilöstön sivutoimet, avustuksiin ja taloudellisten etujen vastaanottamiseen liittyvät menettelyt, esteellisyysasiat sekä luottamuksellisuuteen ja salassapitoon liittyvät asiat.

Merkittävä osa sisäisestä valvonnasta toteutuu organisaation prosesseihin sisällytettävänä säännöllisinä valvontatoimenpiteinä ja varmistuksina. Operatiivisen toiminnan lisäksi sisäisen valvonnan tulee näyttäytyä myös strategisella tasolla, prosessitasolla sekä ohjetasolla. Vasta näiden eri tasojen muodostamasta kokonaisuudesta muodostuu Vantaan kaupunkikonsernin toimintaa tukeva, läpinäkyvä, luotettava ja vastuullinen sisäinen valvonta.

Alla on listattu sisäiseen valvontaan liittyviä järjestelyjä eri toiminnan tasoilla. (lista ei ole tyhjentävä)

1. Sisäinen valvonta strategisella tasolla

- Sisäinen valvonta on huomioitu hyvän hallinnon perusteissa
- Organisaatiossa on sisäistä valvontaa koskeva politiikka
- Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit koko organisaation tasolla on tunnistettu ja analysoitu
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteet on tunnistettu

2. Sisäinen valvonta prosessitasolla

- Organisaatiokaavio on ajantasainen
- Työtehtävät on eriytetty asianmukaisesti. Vaaralliset työyhdistelmät ovat tiedossa.
- Toimintaa ohjaavat prosessit on kuvattu ja ne ovat ajan tasalla
- Tehtäväkuvaukset on kirjattu ja ne ovat ajan tasalla
- Tärkeille työtehtäville on määritetty sijaisjärjestelyt
- Riskienhallinta toteutetaan kiinteänä osana toiminnan prosesseja
- Riskit ja työtehtäviin väärinkäytösmahdollisuudet on huomioitu
- Väärinkäytöksistä raportoimiselle on olemassa erillinen ilmoitusmenettely

3. Sisäinen valvonta ohjetasolla

- Työohjeet ovat ajantasaisia

- Vastuukysymykset ja tehtävään liittyvät velvollisuudet on määritelty selkeästi
- Määrärahojen käytön hyväksyntäoikeudet on määritelty kustannuspaikoittain.
- Hankintapäätöksistä tehdään viranhaltijapäätökset ennen sopimuksien tekoa
- Esihenkilö ja toimiala seuraa rahan käyttöä hallintosäännön ja sisäisen valvonnan periaatteiden mukaisesti.
- Avainprosesseihin liittyvät riskit on tunnistettu ja niille on luotu hallintakeinot.

4. Sisäinen valvonta operatiivisella tasolla

- Johdolle ja luottamuselimille laadittavat raportit
- Toiminnan ja erityisesti poikkeamien seuranta
- Talousarvion toteutumisen seuranta
- Säädösten, toimintaperiaatteiden ja ohjeiden noudattamisen valvonta
- Hyväksymis- ja valtuutusmenettelyt
- Säännölliset varmistus- ja täsmäytystoimenpiteet
- Sovittujen riskirajojen seuranta ja niistä raportointi
- Fyysiset valvontatoimenpiteet
- Säännöllinen riskienhallinnan hallintakeinojen riittävyyden seuraaminen
- Raportointi sisäisen valvonnan onnistumisesta tilinpäätöksessä
- Sisäisen valvonnan toimivuuden arviointi riippumattoman tahon toimesta

3.3 Sisäinen valvonta esihenkilötyössä

Esihenkilöt ja yksiköiden päälliköt vastaavat siitä, että johtamassaan organisaatiossa henkilöstö toimii hyväksytyjen hyvään johtamis- ja hallintotapaan, riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyvien periaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Vantaan kaupunkikonsernissa ei sallita väärinkäytöksiä, mikä tarkoittaa sitä, että johdon velvollisuutena on huolehtia riittävästä sisäisestä valvonnasta väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi sekä puuttua havaittuihin väärinkäytöksiin.

Esihenkilö vastaa johtamansa yksikön osalta niin ikään siitä, että henkilöstön toimivalta ja vastuut on määritetty, että henkilöstöllä on ajantasaiset tehtäväkuvaukset ja että vaarallisia työyhdistelmiä ei ole. Esihenkilöiden ja päälliköiden on seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja ryhdyttävä viivyttelämättä tarpeellisiin toimenpiteisiin aina, kun hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan vastaista toimintaa havaitaan.

3.4 Sisäiseen valvontaan liittyvä perehdytys ja koulutus

Sisäisen valvonnan perusteet on sisällytettävä uusien työntekijöiden perehdytykseen. Tämä tarkoittaa vähintäänkin sisäisen valvonnan ohjeeseen perehtymistä. Riskienhallinnan,

sisäisen valvonnan järjestämisen ja korruption ennaltaehkäisemisen periaatteet Vantaan kaupunkikonsernissa-asiakirja antaa hyvän kokonaiskuvan aiheesta. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, että jokaisen työntekijän tulee ymmärtää, miten sisäinen valvonta liittyy hänen työhönsä.

Sisäisen valvonnan perehdytyksen merkitys korostuu uusien esihenkilöiden rekrytoinnin kohdalla, ja heille tuleekin tarjota mahdollisuuksien mukaan sisäiseen valvontaan liittyvää koulutusta ohjeisiin perehtymisen lisäksi. Konserniohjaus on järjestänyt sisäiseen valvontaan liittyviä webinaareja vuosien 2020 ja 2022 aikana. Näiden koulutustilaisuuksien opetusmateriaalit ovat pyydettyinä saatavilla joko konserniohjaukselta tai sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmältä.

Sisäisen valvonnan koulutusta tulee järjestää myös jatkossa. Ottaen huomioon henkilöstön vaihtuvuus Vantaan kaupunkikonsernissa, voidaan hyvänä tavoitteena pitää sitä, että sisäisen valvonnan koulutusta toteutetaan vähintään kerran vuodessa.

3.5 Sisäisen valvonnan selonteko

Sisäisen valvonnan selonteko pohjautuu kaupungin toimialojen ja palvelualueiden sekä konserniyhtiöiden kuvauksiin ja itsearviointeihin kaupungin hallintosäännön mukaisesti delegoidun toimivallan ja vastuiden noudattamisesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Nämä kirjaukset tehdään vuosittain joulukuun alkuun mennessä kaupungin käyttämään riskienhallintajärjestelmään.

Sisäisen valvonnan selonteko rakentuu niin, että jokaiselta kaupungin toimialalta, konserniyhtiöltä ja määrättyiltä konserniyhteisöiltä pyydetään vuosittain kirjallinen selvitys organisaatiossa käytössä olevista sisäiselle valvonnan ja riskienhallinnan menettelyistä, niiden onnistumisesta sekä organisaatioon kohdistuneista merkittävimmistä riskeistä kuluneen vuoden aikana. Samassa yhteydessä pyydetään selvitys siitä, onko menettelyillä onnistuttu tukemaan asetettujen tavoitteiden täyttymistä ja onko riskienhallinnalla ja sisäisellä valvonnalla kyetty ennaltaehkäisemään toiminnassa esiintyviä poikkeamia. Lisäksi organisaatioita pyydetään tunnistamaan kehittämiskohteita riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan prosesseissaan. Riskienhallinnasta vastaava yksikkö koostaa vastauksista tilinpäätökseen koko kaupunkikonsernia koskevan sisäisen valvonnan selonteon. Selonteko käsittelee COSO-mallin päätekijöitä; valvontaympäristöä, riskienhallintaa, valvontatoimenpiteitä, viestintää ja raportointia sekä seurantaa.

3.6 Sisäisen valvonnan arviointi

Sisäisen valvonnan onnistumista on tarkasteltava myös riippumattomien toimijoiden puolesta. Tässä tarkoituksessa esimerkiksi Vantaan kaupungin sisäinen tarkastus voi arvioida

sisäisen valvonnan tehokkuutta. Sisäisen tarkastuksen palveluyksikkö toimii kaupunginjohtajan suorassa alaisuudessa, ja sen tehtävät on määritelty hallintosäännössä.

Sisäinen tarkastus ja sisäinen valvonta ovat kaksi erillistä toimintoa. Sisäinen valvonta kuvastaa oikeita tapoja toimia Vantaan kaupunkikonsernissa ja sisäinen tarkastus puolestaan arvioi esimerkiksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyyttä ja toimivuutta.

Sisäisen tarkastuksen ja sisäisen valvonnan yhteyksissä puhutaan usein niin sanotusta kolmen puolustuslinjan ajattelusta. Tällä tarkoitetaan sitä, että organisaation ydintoiminta, tukitoiminnot (esim. riskienhallinta) sekä jälkikäteen toteutettavat valvontatoiminnot on eriytetty toisistaan. Nämä kolme puolustuslinjaa ovat yhdessä tehokkaan sisäisen valvonnan toteutumisen perusedellytys, mutta varsinaista kolmatta puolustuslinjaa edustaa lähinnä vain muista toiminnoista riippumaton sisäinen tarkastus. Sisäinen tarkastus voi toki kaupungin johdon harkinnan mukaan avustaa myös tutkimuksen teossa tai tutkia ilmi tulleita väärinkäytösepäilyä.

Sisäisen valvonnan toteutumista seurataan myös tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien toimesta. Tarkastuslautakunta on kaupunginvaltuuston alainen lakisääteinen toimielin, jonka tehtävänä on huolehtia Vantaan kaupungin ja kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä ja kuntalain mukaisen tavoite-, tuloksellisuus- ja tarkoituksenmukaisuusarvioinnin suorittamisesta.

3.7 Sisäisen valvonnan itsearviointi

Vaikka sisäisen valvonnan tilaa arvioidaankin säännöllisesti sisäisen valvonnan selonteon yhteydessä, ajoittain voi myös toisenlainen itsearviointi olla tarpeellista. Tähän tarkoitukseen on sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjausryhmä laatinut käytettäväksi sisäisen valvonnan itsearviointilomakkeen (LIITE 1). Itsearviointilomake on tarkoitettu kaupunkiorganisaation kaikille palvelualueille sekä toimialojen yhteisten palveluiden palveluyksiköille täytettäväksi (talous- ja hallintopalvelut, viestintä ja sisäinen tarkastus). Itsearviointilomaketta voidaan käyttää erikseen pyydettyessä, kun tarkoituksena on kerätä yhteismitallista arviota sisäisen valvonnan tilasta eri palvelualueilla. Tämänkaltaisen arviointi olisi hyvä toteuttaa noin kahden tai kolmen vuoden välein.

4 Ohjeen voimaantulo

Tämä ohje tulee voimaan xx.xx.2024 alkaen. Kaupunginhallitus valtuuttaa kaupunginjohtajan hyväksymään sellaiset vähäiset korjaukset ohjeeseen, jotka ovat tarpeellisia sen ajan tasalla pitämiseksi. Ohje tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn vähintään valtuustokausittain tai, kun kaupungin toiminnassa tapahtuu sellaisia rakenteellisia muutoksia, jotka edellyttävät ohjeen päivittämistä.

LIITE 1. Sisäisen valvonnan itsearviointimalli

SISÄISEN VALVONNAN ITSEARVIOINTILOMAKE

Merkittävä alla olevaan ruudukkoon arvionne siitä miten oheiset väittämät toteutuvat palvelualueellanne / toimialueellanne.	1	Erittäin huonosti
	2	Huonosti
	3	Tyydyttävästi
	4	Hyvin
	5	Erittäin hyvin

Hallinto- ja johtamistapa	1	2	3	4	5	Kommentit / kehittämistarpeet
Johto osoittaa esimerkiksi sitoutumisen kaupungin arvoihin sekä toiminta- ja johtamisperiaatteisiin.						
Toimintaa ohjaavat politiikat ja ohjesäännöt on jalkautettu arjen toimintaan ja ne ovat ajantasalla.						
Käytössä on ajatasainen organisaatiokaavio, joka kuvaa jokaisen työntekijän vastuuta ja raportointisuhdetta. Henkilöstölle annetaan heidän työtehtäviensä hoitamiseksi tarvittava riittävä koulutus.						
Johto ja esimiehet hyödyntävät tietoa ja raportointia johtamisessa, päätöksenteossa sekä toiminnan ja talouden tavoitteiden saavuttamisen, investointien toteutumisen seurannassa, sekä tuloksellisuuden arvioinnissa.						
Henkilöstö on selvillä politiikoista, jotka ilmaisevat tarvittavat ohjeet mm. matkustamiseen, edustamiseen ja korttistoihin liittyviin kuluihin.						
Johto viestii henkilöstölle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tärkeydestä, merkityksestä ja hyödyistä, sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaperiaatteista ja menettelyistä.						
Johto käsittelee kaupunkistrategian ja toiminnan ja talouden tavoitteet henkilöstön kanssa sekä arvioi ja varmistaa niiden toteutumisen.						
Kokonaisarvionne siitä miten hallinto- ja johtamistapa on palvelualueella / toimialalla hoidettu.	1	2	3	4	5	

Riskienhallinta	1	2	3	4	5	Kommentit / kehittämistarpeet
Organisaatio on määritellyt strategiset ja operatiiviset tavoitteensa riittävällä selkeydellä.						
Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit on tunnistettu ja analysoitu koko organisaation tasolla, ja niiden hallitsemiseksi on kehitetty riittävät toimenpiteet.						
Toimintaan liittyvät väärinkäytösmahdollisuudet on huomioitu riittävällä tavalla ja niiden varalle on määritelty hallintakeinot ja vastuuhenkilöt.						
Organisaation toimintaan vaikuttavat merkittävät ulkoiset ja sisäiset muutokset on tunnistettu ja niitä arvioidaan säännöllisesti.						
Avainprosesseihin liittyvät riskit on tunnistettu ja niille on luotu hallintakeinot.						
Riskienhallinta on kiinteä osa tavanomaisia suunnittelu-, päätöksenteko-, talous- ja toimintaprosesseja.						
Riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti talousarviovuoden aikana.						
Kokonaisarvionne siitä miten riskienhallinta on palvelualueella / toimialalla hoidettu.	1	2	3	4	5	

Valvontatoimenpiteet	1	2	3	4	5	Kommentit / kehittämistarpeet
Organisaation toimintaan liittyvät avainprosessit on tunnistettu ja kuvattu ja ne ovat ajan tasalla.						
Tavoitteiden ja talouden seuranta sekä arviointi on järjestelmällistä ja luotettavaa.						
Havaittuihin poikkeamiin reagoidaan ja korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytään riittävän ajan kuluessa.						
Hyväksymismenettely (ostolaskutus, laskutus, palkat jne.) on olemassa, ajantasainen ja toimii asianmukaisesti.						
Organisaatiolla on käytössään menetelmät ulkoistamiensa toimintojen sisäisen valvonnan asianmukaisuuden varmistamiseksi.						
Työtehtävät on eriytetty asianmukaisesti. Vaaralliset työyhdistelmät ovat tiedossa.						
Kokonaisarvionne siitä miten sisäiseen valvontaan liittyvät valvontatoimenpiteet on palvelualueella / toimialalla hoidettu.	1	2	3	4	5	

Viestintä ja raportointi	1	2	3	4	5	Kommentit / kehittämistarpeet
Henkilöstön yhteisistä toimintatavoista ja prosesseista järjestetään säännöllisesti asianmukaista koulutusta ja muuta viestintää.						
Organisaatio jakaa asianmukaisesti tietoa ulkoisille kumppaneilleen ja muille sidosryhmille.						
Raportointi- ja tietojärjestelmät tuottavat luotettavaa, ajantasaista ja riittävää tietoa päätöksenteon tueksi.						
Poikkeustilanteiden tiedotukselle on luotu nopeat ja selkeät viestintämenettelyt.						
Organisaation tuottamaa ja käyttämää informaatiota ja dokumentteja säilytetään asianmukaisen ajanjakson ajan. Kun niitä ei enää tarvita, ne hävitetään asianmukaisesti.						
Kokonaisarvionne siitä miten sisäiseen valvontaan liittyvä viestintä ja raportointi on palvelualueella / toimialalla hoidettu.	1	2	3	4	5	

Seuranta	1	2	3	4	5	Kommentit / kehittämistarpeet
Organisaation johto ja esimiehet valvovat ja arvioivat toimintaohjeiden noudattamista jatkuvasti.						
Toimintaohjeiden vastaisesta toiminnasta koituu seuraamuksia, jotka ovat yhdenmukaisia kaikille asemastaan riippumatta.						
Organisaatiossa on olemassa kanavat/toimintamallit, joiden kautta henkilöstö voi tuoda esiin epäkohtia tai huoliaan epäasiallisesta toiminnasta. Kanavan/toimintamallin periaatteista viestitään aktiivisesti.						
Toimintaperiaatteiden ja politiikkojen noudattamista arvioidaan säännöllisesti, esimerkiksi sisäisen tarkastuksen toimesta.						
Organisaatio arvioi sisäisen valvonnan puutteita ja kommunikoi ajallaan niille tahoille, jotka ovat vastuussa korjaavista toimenpiteistä tarpeen vaatiessa myös ylimmälle johdolle ja hallitukselle.						
Palvelualueen / toimialan johto päättää sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen raporttien suositusten toteuttamisesta ja seuraa niiden toimeenpanoa.						
Kokonaisarvionne siitä miten sisäiseen valvontaan liittyvä seuranta on palvelualueella / toimialalla hoidettu.	1	2	3	4	5	